

Posudek bakalářské absolventské práce
Ingrid Navrátilová
Etnografie dogdancingu
Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií
bakalářské studium humanitní vzdělanosti, 2024

Bakalářská práce Ingrid Navrátilové se zabývá etnografií dogdancingu. Úvodem je třeba vymežit, že čtenář, jenž by očekával analýzy světa ne-lidských bytostí, diskuse rovnoprávnosti všeho lidského, ne-lidského i neživého, neživé přírody (autory jako Latour, Haraway, Morton a jiné), bude zklamán. Já jsem nebyl: téma lidí, které baví učit psy tanci a jejich živočichopis pokládám za legitimní, ač jejich zálibu nepokládám za příliš smysluplnou (což je zcela vedlejší). Podstatnější, i když možné, však je, že v období až bouřlivé kritiky klasických cirkusů a dokonce i zoologických (a botanických! sic!) zahrad a ochrany práv zvířat (Singer a mnoho dalších) autorka tento rozměr ani nezmiňuje. Ostatně práce se psů příliš netýká, jejím tématem je spíše uspokojování potřeb (uznání, prestiž) jejich majitelů (cvičitelů, chovatelů, rozhodčích).

Jinak text splňuje formální náležitosti (kvalifikovaný odhad rozsahu asi 40 normostran), z mého hlediska nesplněné náležitosti (informovaný souhlas, struktura a přepisy rozhovorů, ukázka metod – kódování) zmiňují jinde.

Jestliže zmiňují formu, uvedu rovnou, že jazyková (mluvnická, stylistická, logická – pečlivost vyjadřování) úroveň textu je velmi slabá a na samém pokraji přijatelnosti. Nečetné příklady přečetných jevů:

mluvnice, překlepy:

zvrtná zájmena („chovatelce svého psa za to, že jsem díky ní objevila svět psů a lidí.“

psaní „PhD.“

časté hrubé chyby v přičestí („zajímali podrobnosti“ str. 20)

„Ve své bakalářské práci“ (str. 6); „starfordširský bulteriér“ × stafordširský

„V polostrukovaných rozhovorech“ (str. 24)

psaní dog-dancing × dogdancing; „viz.“

Specifický, byť ne jednoduchý problém je počestné ohýbání jména „Bourdieu“ a překlepy v něm – např. na str. 7 „Bourdieuho“ a ob řádek nominativ „Bourdie“, na str. 25 „Bouridieu“

chybějící mezery (např. často – takřka vždy před závorkou, několikrát na str. 7)

neovládá zájmena středního rodu ani jeho přičestí (Vytvořená data v rámci zúčastněného pozorování, která se týkaly výzkumu...“, str. 19 a mnohde jinde)

nedostatečná kontrola nad výrazy profesní mluvy nebo nespisovnými výrazy („plac“, str. 12)

časté chyby v interpunkci budí dojem, že čárka je / není na určité místo v textu umístěována zcela náhodně, podle hesla „občas ji napíšu“.

Stylistické chyby se prolínají s prostým lajdáctvím, jehož vinou se slova vytrácejí, objevují dvakrát a opět mizí („Svých informátorů jsem v rámci polostrukurovaných ptala,“ str. 28). Navrátilová například pěkně cituje a v empirické části dokonce i používá nyní již takřka kánonickou fakultní metodologickou učebnici, ale stejně jako na jiných místech se nemohu zbavit dojmu, že buď přesně neví, co vlastně dělá, nebo se neumí vyjádřit (text je na mnoha místech stylisticky nezdařilý, zmatený, z komplikovaných souvětí se občas vytratí významové sloveso nebo se příslovce objeví dvakrát apod.: „Vytvořená data v rámci zúčastněného pozorování, která se týkaly výzkumu v terénu obsahovaly, poznámky ohledně zevnějšku/image pejskařů, způsobů vystupování před ostatními kynology, jednání s vlastním psem, osobitého stylu jednání a popisu toho, co se v kynologickém poli děje, dále neformální rozhovory s účastníky.“ str. 19). Píše-li na téže straně, že „volila *techniku segmentace a otevřeného kódování*,“ což je „...přístup šifrování sociální reality, který je založen na „*systematickém a souběžném provádění tří vzájemně propojených postupů (jež se skládají z kombinace různých činnosti): segmentace, kódování a poznámkování*.“, je to v přímém rozporu s ihned následující důsledkem „...mi začal vyvstávat a rýsovat se obraz zkoumaného fenoménu kynologického pole.“ Jde snad o *dešifrování*, nikoli *šifrování* sociální reality...

O ignorování stylu, základní mluvnice i logiky svědčí hned následující kapitola „Etická část výzkumu“, jejíž formulace budí dojem, že část výzkumu probíhá *eticky* a část *neeticky* nebo že v části výzkumu se zkoumá mravnost, zatímco v jiných chování lidí, potažmo psů. Výzkum má jistě etické aspekty, složku, rozměr, ale snad ne oddělenou část. Nevystavoval bych se nařčení z hnidopištví, kdyby hned následující odstavce nedokládaly neschopnost se jasně vyjádřit (včetně hrubých chyb): „V rámci výkonu výzkumné činnosti beru na vědomí směrnici České asociace pro sociální antropologii a budu kroky výzkumu budu podrobovat takovým způsobem, aby byli (sic!) se směrnici v souladu.“

K výzkumu jsem přistupovala takovým způsobem, abych intenzivně promýšlela, etický rámec výzkumu a nikoho z informátorů nepoškodila.“ Význam slova „podrobovat“ zřejmě autorce uniká...

Obsah kapitoly přitom jasně svědčí o tom, že Navrátilová bezpečně ví, co je etikou výzkumu míněno, a dovede to dodržovat, ale celý výzkum provádí nejen správně, ale v nejlepší slova smyslu empaticky a mile. Kdybych si byl jist (což rozhodně nejsem), že „V rámci doplňkových polostrukturovaných rozhovorů jsem všechny informátory, kteří mi poskytli cenná data informovala o tématu práce a teoretických východiscích, kterými bude na sociální realitu v kynologickém poli nahlíženo.“ *potom* a nikoli *návodně předem*, řekl bych dokonce, že Navrátilová prokazuje i přirozený výzkumnický talent. Svědčí o tom i pasáž vysvětlující pozici výzkumnice a výhody, nevýhody i rizika insidera na str. 17 (pomineme-li „enkulturaci do prostředí“):

„Vzhledem k mé insiderské pozici v terénu bylo poměrně jednoduché se do skupiny „dogdancingářů“ infiltrovat, protože je to prostředí, do kterého jsem se nemusela nijak obzvlášť enkulturovat. Na druhou stranu jsem se snažila dávat si pozor na to, že bych mohla určité situace, které se v kynologickém poli odehrávají vnímat jako samozřejmé a automatické. Snažila jsem se k výzkumu přistupovat takovým způsobem, aby pro mě realita, která se v kynologickém poli odehrávala, nebyla samozřejmostí. Snažila jsem se pozastavovat nad různými danostmi a pokoušela jsem se v nich nacházet vědecké souvislosti, abych si alespoň v rámci možností částečně byla schopna vytvořit odstup od tématu, jehož prostředí bezpečně znám. Výhodou mi v průběhu výzkumu bylo to, že jsem mohla přepínat mezi rolí pozorovatele a účastníka.“

Ingrid Navrátilová při nevelkém rozsahu práce (s přímhouřením oka kvalifikovaný odhad 40 normostran) dokáže ze dvou autorů (Bourdieu, Goffman) velmi pěkně vystavět a také v interpretaci dat použít výzkumnou koncepci, přičemž zásadní pojmy charakterizuje na hranici možného v kapitolkách o rozsahu jediné stránky, ale bez zásadních zkreslení (alespoň z hlediska funkčnosti ve výzkumu), přičemž zásadní teze i zjištění zní, že aktéři dog dancingu uspokojují prostřednictvím výcviku svých chovanců a jejich výkonů základní lidskou potřebu: uznání prostředí, na němž jim záleží. Potíž spočívá jinde.

Postrádám přepisy polostrukturovaných rozhovorů nebo alespoň jejich ukázkou, ale rozhodně jejich *strukturu*, abych mohl posoudit, jak autorka při výzkumu postupovala.

Diplomová práce Ivety Šlesaríkové na blízce příbuzné téma je v textu zmíněna celkem desetkrát, ale *není uvedena v seznamu literatury*.

Nejde asi o podvod nebo klamání, inspirace je přiznána a autorka i cituje nebo parafrázuje ze Šlesaríkové jako ze sekundárního zdroje i klíčové autory (Bourdieu). Spíše si kladu otázku, zda nebylo lepší změnit téma bakalářské práce, protože originální přínos autorky je v každém případě nutně umenšen. Bez znalosti zmíněné práce pak není, zcela lapidárně řečeno, možné rozsoudit, „co patří Navrátilové a co Šlesaríkové“, a tato situace prostě neměla nastat. Po jistém úsilí jsem dotyčnou diplomovou práci našel a stáhl, a zjistil jsem, že je slabá, počínaje rozsahem (něco přes 50 normostran) a podle mých měřítek neměla být obhájena (nebo snad ani doporučena k obhajobě). Dobře pro Ingrid Navrátilovou: mohu nakonec konstatovat, že její autorský přínos v postačující míře *existuje*.

V posudku jsem byl kritický tam, kde to bylo nezbytné, a v obvyklé míře. Snažil jsem se však i pochválit tam, kde bylo za co. A právě z těchto důvodů mohu celkem s přesvědčením **doporučit práci k obhajobě** a navrhnout klasifikaci „dobře“ i v naději, že mé pochyby budou alespoň částečně uchazečkou, příp. i vedoucí práce rozptýleny.